

2023-02-22
Slutversion

Svampinventering av en del av norra Hanstabruksskogen våren 2022

Brunnsäng, Södertälje

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Södertälje kommun
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Granskningsversion: 2023-02-22
Uppdragsansvarig: Jens-Henrik Kloth
Fältinventering och rapport: Mattias Andersson
Intern granskning av rapport: Jens-Henrik Kloth 2022-01-24, 2023-02-22
Foton: Mattias Andersson
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 9553
Bild på framsidan: Gul brödkorgssvamp

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Genomförande	5
Metod	5
Kort områdesbeskrivning	5
Resultat	5
Bildexempel på naturvårdsarter funna i området	9
Diskussion	10
Slutsats	10
Referenser	11

Sammanfattning

På uppdrag av Ekologigruppen har en svampinventering genomförts hösten 2021 av underkonsulten Mattias Andersson. Det inventerade området är cirka 0,35 ha stort och sammanfaller med området för detaljplanen Brunnsång 1:1. Fokus har legat på förekomst av marksvampar. Naturvårdsintressanta arter var av särskilt intresse vid denna inventering. En kompletterande svampsinventering genomfördes vid ett tillfälle i april 2022, för att täcka in de arter av svampar som kan förekommer på våren. Naturvårdsintressanta arter var av särskilt intresse vid denna inventering.

Hela inventeringsområdet gick systematiskt igenom och både marksvampar och vedsvampar eftersöktes. Arterna har identifierats makroskopiskt, det vill säga utan hjälp av mikroskop och dokumenterats med GPS-koordinater och med fotografier för utvalda arter.

En metodik utarbetades enligt tabell 2, där uppgifter först hämtats från Artportalen med följande sökkriterier: Fynduppgifter av naturvårdsrelevanta arter under månaderna mars-maj från perioden 2000–2022 i Södertälje kommun. Sedan gjordes en sannolikhetsbedömning över vilka av dessa arter som kunde tänkas påträffas vid inventeringen enligt tre kriterier: osannolik – ej rätt biotop, mindre sannolik – rätt biotop men färre än 10 fynduppgifter noterade från Södertälje kommun samt hög sannolik – rätt biotop och fler än 10 fynduppgifter noterade från Södertälje kommun vid tidigare inventeringar.

Inventeringsområdet omfattar ett skogsparti som utgör en del av Hanstabruksskogens norra del, sluttande ner mot Mälaren i väster. Området genomkorsas av flera stigar. Parallellt med vattnet går en större stig som utgör den västra gränsen av området. Strax söder om området rinner en liten bäck (utanför det egentliga detaljplaneområdet) som också bidrar till ett fuktigt mikroklimat vilket generellt har en positiv inverkan på marksvampar. Den nordöstra delen av området begränsas av vägar och bebyggelse. Området domineras av tall och hassel, men även björk, gran, sälg, asp, lönn och ek förekommer.

Under den kompletterande inventeringen våren 2022 påträffades tretton svamparter, varav två av dessa var signalarter och en av dessa signalarter var ny för inventeringsområdet. Detta var kantarellmussling och är knuten till hassel. Den indikerar att hassellunden i området har naturvärden som motsvarar nyckelbiotopstypen hassellund. Inventeringen fokuserades på arter som normalt påträffas på våren. Bland annat skålsvampar, kotteskivlingar och vedväxande arter på tall och hassel.

Enligt Skogsstyrelsen kan följande svampsignalarter påträffas i biotopstypen hassellund: hasselnagelskivling, kantarellmussling, läderskål, jordstjärnor, hagvaxskivlingar, hasselsopp, gulmjölkig storskål, hasselticka, små fingersvampar, svarta hjorttryfflar (Skogsstyrelsen, 2022). Av dessa har följande arter påträffats vid de olika inventeringstillfällena: kantarellmussling, två arter hagvaxskivlingar, hasselsopp och hasselticka. Särskilt eftersöktes vårarten läderskål, men den påträffades inte vid inventeringstillfället. Sammantaget visar de funna arterna att den nyckelbiotopsbeskrivning som motsvarar biotopstypen hassellund kan betraktas som uppfylld.

Antalet svamparter är jämförelsevis få på våren i förhållande till hösten. Bland naturvårdsarterna dominerar skålsvampar, murklor och vedsvampar. Årets vår har varit nederbördsfattig fränsett några mindre snöfall som ändå kan ha bidragit till markfukt på grund av långsammare avsmältning. Trots sen förekomst av snö upplevdes jorden som förhållandevis torr, vilket kan ha bidragit till färre fruktkroppar i förhållande till ett mer nederbördsrikt år. Trots detta bedöms sannolikheten vara låg för att hitta nya naturvårdsarter senare under våren.

Bakgrund

På uppdrag av Ekologigruppen har en svampinventering genomförts hösten 2021 av underkonsulten Mattias Andersson. Det inventerade området är cirka 0,35 ha stort och sammanfaller med området för detaljplanen Brunnsäng 1:1. Fokus har legat på förekomst av marksvampar. Naturvårdsintressanta arter var av särskilt intresse vid denna inventering. En kompletterande svampsinventering genomfördes vid ett tillfälle i april 2022, för att täcka in de arter av svampar som kan förekommer på våren. Naturvårdsintressanta arter var av särskilt intresse vid denna inventering. Samtliga svamparter har rapporterats till Artportalen.

Genomförande

Området inventerades 24 april 2022 enligt överenskommelse med uppdragsledare Jens-Henrik Kloth på Ekologigruppen.

Metod

Hela inventeringsområdet gick systematiskt igenom och både marksvampar och vedsvampar eftersöktes. Arterna har identifierats makroskopiskt, det vill säga utan hjälp av mikroskop och dokumenterats med GPS-koordinater och med fotografier för utvalda arter.

En metodik utarbetades enligt tabell 2, där uppgifter först hämtats från Artportalen med följande sökkriterier: Fynduppgifter av naturvårdsrelevanta arter under månaderna mars-maj från perioden 2000–2022 i Södertälje kommun. Sedan gjordes en sannolikhetsbedömning över vilka av dessa arter som kunde tänkas påträffas vid inventeringen enligt tre kriterier: osannolik – ej rätt biotop, mindre sannolik – rätt biotop men färre än 10 fynduppgifter noterade från Södertälje kommun samt sannolik – rätt biotop och fler än 10 fynduppgifter noterade från Södertälje kommun vid tidigare inventeringar.

Kort områdesbeskrivning

Inventeringsområdet omfattar ett skogsparti som utgör en del av Hanstabruksskogens norra del, sluttande ner mot Mälaren i väster. Området genomkorsas av flera stigar. Parallellt med vattnet går en större stig som utgör den västra gränsen av området. Strax söder om området rinner en liten bäck (utanför det egentliga detaljplaneområdet) som också bidrar till ett fuktigt mikroklimat vilket generellt har en positiv inverkan på marksvampar. Den nordöstra delen av området begränsas av vägar och bebyggelse. Området domineras av tall och hassel, men även björk, gran, sälg, asp, lönn och ek förekommer.

Resultat

Under den kompletterande inventeringen våren 2022 påträffades tretton svamparter, varav två av dessa var signalarter och en av dessa signalarter var ny för inventeringsområdet. De påträffade arterna redovisas i tabell 1. Inventeringen fokuserades på arter som normalt påträffas på våren som skålsvampar, kotteskivlingar och vedväxande arter på tall och hassel.

I den sista kolumnen i tabell 2 redovisas utfallet från inventeringen som kan jämföras mot den uppskattade förväntningarna.

I figur 1 redovisas karta över inventeringsområdet med inritade fynduppgifter. I figur två visas de ackumulerade fynduppgifterna med start från hösten 2021 från inventeringsområdet.

Antalet funna arter vid inventeringstillfället var 13, varav flera övervintrade vedlevande arter. Ett par mer utpräglade vinter-vår arter var kantarellmussling och grankotteskivling. Kantarellmussling är en signalart som växer på hassel.

Tabell 1: Påträffade svampar i området, april 2022.

Arter funna i april 2022	
Art	Typ
Gul brödkorgssvamp	-
Barrsprickling	-
Alticka	-
hasselticka	signalart
Aldyna	-
Kantarellmussling	signalart
Styvskinn	-
Stubbhorn	-
Grankotteskivling	-
Strumpticka	-
Kuddticka	-
Klibbticka	-
Luktticka	-

Tabell 2: Sökning i Artportalen: Signalarter i Södertälje kommun 2000–2022 under mars-maj.

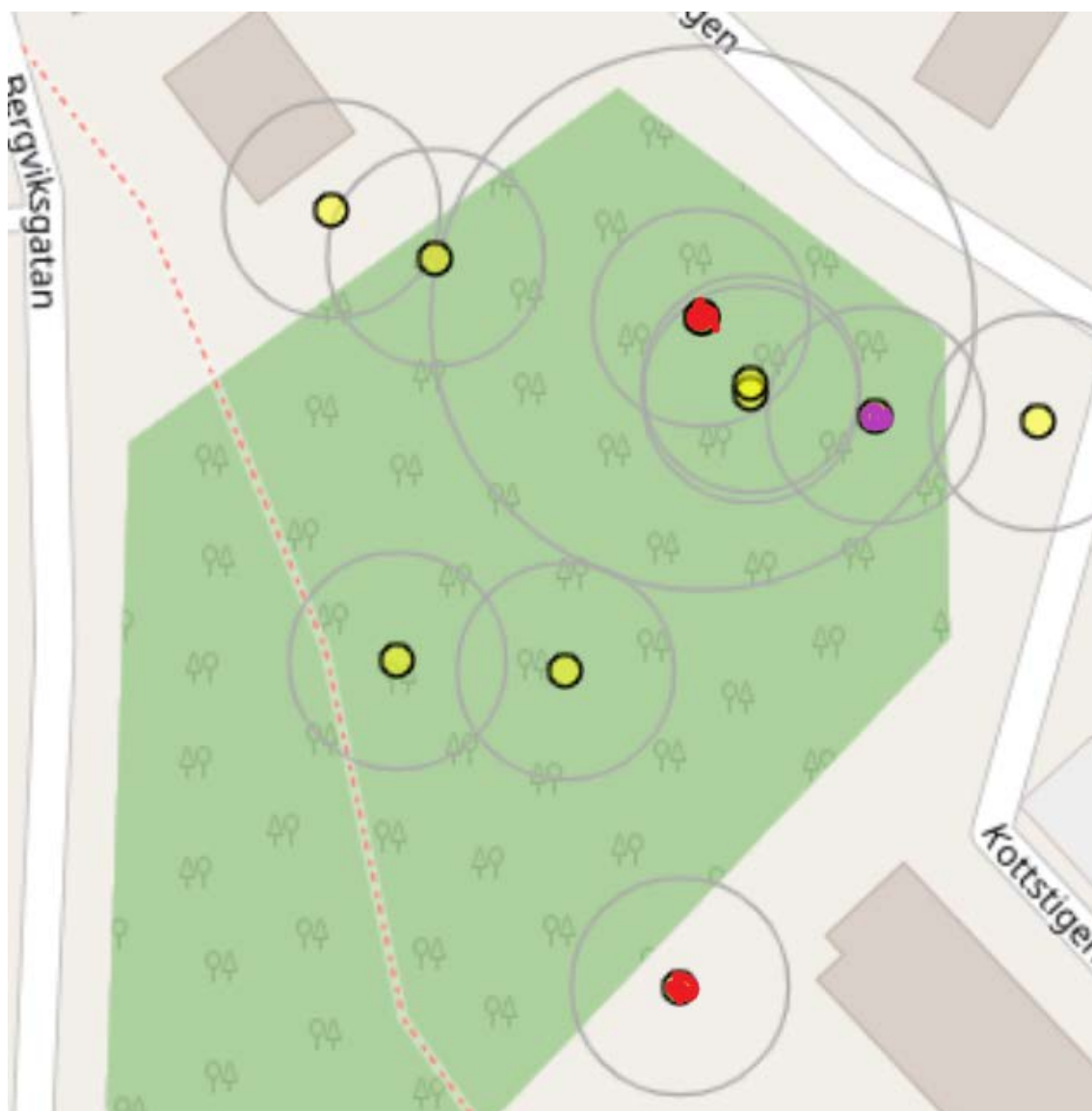
Art	Antal rapporter i AP	Sannolikhet	Utfall antal mycel
Kantarellmussling	8	2	2
Tulpanskål	1	1	0
Scharlakansvårskål agg.	4	2	0
Scharlakansskål	4	2	0
Bombmurkla	31	1	0
Linddyna	3	1	0
Stjälkröksvamp	5	1	0
Fjällig stjälkröksvamp	6	1	0
Vit stjälkröksvamp	1	1	0
Oxtungssvamp	1	1	0
Vintertagging	5	2	0
Gullgröppa	1	1	0
Jordstjärnor	1	2	0
Fransig jordstjärna	2	2	0
Kamjordstjärna	3	1	0
Fyrflikig jordstjärna	11	1	0
Kantjordstjärna	1	1	0

Svartöra	5	1	0
Ekticka	7	1	0
Vedticka	29	1	0
Rävticka	9	1	0
Ullticka	34	1	0
Stor aspticka	6	1	0
Gränsticka	1	1	0
Granticka	16	1	0
Tallticka	213	3	återfynd
Violmussling	2	1	0
Veckticka	3	1	0
Blodticka	7	2	0
Grovticka	23	3	0
Barkticka	7	1	0
Hasselticka	44	3	>5; återfynd
Eklackticka	1	1	0
Blekticka	5	1	0
Brandticka	11	1	0
Blomkålssvamp	1	2	0
Trådticka	2	1	0
Skumticka	1	1	0
Kandelabersvamp	2	1	0
Zontaggsvamp	1	1	0
Droptaggsvamp	3	1	0
Koppartaggsvamp	1	1	0
Skarp droptaggsvamp	2	1	0
Fjällig taggsvamp s.str.	6	1	0
Motaggsvamp	1	1	0

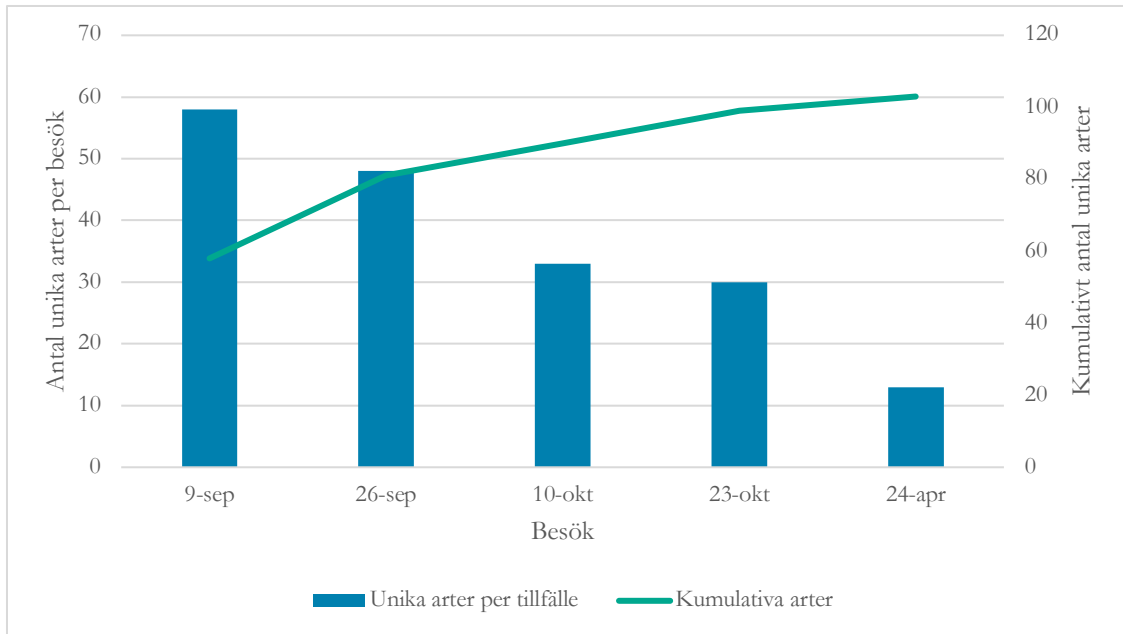
1= osannolik (ej rätt biotop)

2= mindre sannolik (rätt biotop, <10 fynd i Södertälje 2000–2022)

3= sannolik (rätt biotop, >10 fynd i Södertälje 2000–2022)

Figur 1. Positioner för arter upptagna i tabell 1 inom detaljplanområdet. Lila= hasselticka – representerad av ett mycel – förekom på flera ställen, röd= kantarellmussling, gul= övriga arter. Grå ringar utgör noggrannheten för respektive fynd.

Figur 2. Redovisning av antal funna arter per besök samt ackumulerat antal arter över tid. Samma arter kan förekomma återkommande vid olika besökstillfällen, men varje art förekommer bara en gång för den kumulativa kurvan.

Bildexempel på naturvårdsarter funna i området

Figur 1: Kantarellmussling, *Plicatura crispa*, vedväxande signalart på hassel.

Figur 9. Hasselticka, *Dichomitus campestris* – en karaktärsart på hasselbuskar i östra Mellansverige.

Diskussion

Enligt Skogsstyrelsen kan följande svampsignalarter påträffas i biotoptypen hassellund: hasselnagelskivling, kantarellmussling, läderskål, jordstjärnor, hagvaxskivlingar, hasselsopp, gulmjölkig storskål, hasselticka, små fingersvampar, svarta hjorttryfflar (Skogsstyrelsen, 2022). Av dessa har följande arter påträffats vid de olika inventeringstillfällena: kantarellmussling, två olika arter av hagvaxskivlingar, hasselsopp och hasselticka. Särskilt eftersöktes vårarten läderskål, men den påträffades inte vid inventeringstillfället. Sammantaget visar de funna arterna att den nyckelbiotopsbeskrivning som motsvarar biotoptypen hassellund kan betraktas som uppfylld.

Antalet svamparter är jämförelsevis få på våren i förhållande till hösten. Bland naturvårdsarterna dominerar skålsvampar, murklor och vedsvampar. Årets vår har varit nederbördsfattig fränsett några mindre snöfall som ändå kan ha bidragit till markfukt på grund av långsammare avsmältning. Trots sen förekomst av snö upplevdes jorden som förhållandevis torr som kan ha bidragit till färre fruktkroppar i förhållande till ett mer nederbördsrikt år. Trots detta bedöms sannolikheten vara låg för att hitta nya naturvårdsarter senare under våren.

Slutsats

Det inventerade området hyser en stor variation av marksvampar med ett 100-tal arter funna efter fem olika tillfällen vid två olika årstider. Marken är uppenbart kalkpåverkad, vilket bidrar till den relativt höga artdiversiteten. Någon rödlistad art förutom talticka påträffades inte, men det kan inte uteslutas att fler rödlistade marksvampar kan finnas i området eftersom inte alla svamparter bildar fruktkroppar varje år. Flera signalarter påträffades, bland annat hasselticka som förekom på flera hasselbuskar samt ett par olika arter av hagvaxskivlingar (toppvaxskivling och småvaxskivling), hasselsopp, kantarellmussling och spindlingar från undersläktet *Phlegmacium*.

Referenser

Ekologigruppen. 2021. Andersson: Svampinventering av en del av norra Hanstabruksskogen, Brunnsäng, Södertälje

Ekologigruppen. 2021. Detaljplan för del av Brunnsäng 1:1. Beskrivning av naturvärden och bedömning av påverkan på naturvärden. 2021-03-01

Skogsstyrelsen 2019. Nitare, J. Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Jönköping.

Art databanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Digitala databaser

Skogsstyrelsen 2022. Skogsstyrelsen - Hassellund

ArtDatabanken 2021. Artfakta för de påträffade arterna. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen 2021. <http://www.artportalen.se>